

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СЦЕНІЧНА МОВА»
	Освітній ступінь: бакалавр
	Галузь знань: 02 Культура і мистецтво
	Спеціальність: 026 Сценічне мистецтво
	Освітньо-професійна програма: Режисура
	Кількість кредитів: 6,0
	Рік підготовки, семестр: I курс, I та II семестр
	Компонент освітньої програми: ОК9, обов'язкова
	Дні занять: згідно розкладу
	Мова викладання: державна

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Прізвище, ім'я, по-батькові	Сухорукова Карина Сергіївна
Контакти	+38096940576, k.sukhorukova@kmaesm.edu.ua
Робоче місце: Факультет	сценічного мистецтва
Кафедра	режисури та акторського мистецтва
Посада	викладач

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ВИКЛАДАЧА

Сухорукова Карина Сергіївна, викладач.
У 2019 році закінчила Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого за спеціальністю – актор театру і кіно. У 2022 році закінчила творчу аспірантуру на кафедрі сценічної мови Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. Стаж роботи – 3 роки. Постійно, приймає участь у Міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах, вебінарах, реалізує майстер-класи з техніки мови та сценічної мови, має 3 опубліковані статті, один навчально-методичний комплекс – «Мовно-голосовий тренінг» та одну методичну розробку спеціального курсу «Регіонально-мовленнєвий тренінг з елементами діалектної лексики» дисципліни «Сценічна мова» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Прізвище, ім'я, по-батькові	Завальський Олександр Васильович
Контакти	+ 380672991255, o.zavalskyi@kmaesm.edu.ua
Робоче місце: Факультет	сценічного мистецтва
Кафедра	режисури та акторського мистецтва
Посада	доцент кафедри

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ВИКЛАДАЧА

Завальський Олександр Васильович, доцент кафедри режисури та акторського мистецтва КМАЕЦМ.
Український актор театру, кіно та дубляжу, режисер, педагог. Доцент кафедри сценічної мови Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені Івана Карпенка-Карого. Заслужений артист України (2018). У 1983 році закінчив Київський державний інститут театральшого мистецтва імені Івана Карпенка-Карого (актор драматичного театру і кіно, клас народного артиста України А. Скибенка та народної артистки України І. Молостової).
З 1983 по 1985 року актор першої категорії Київського Національного театру ляльок. Одночасно грає в театрі «Новий експериментальний театр Пилипенка».
З 1985 по 1987 року навчався в асистентурі-стажуванні в Київському державному інституті театральшого мистецтва імені Івана Карпенка-Карого за спеціальністю

«театральне мистецтво», спеціалізація «сценічна мова».

З 1987 року викладач кафедри сценічної мови в КНУТКіТ імені Івана Карпенка-Карого. З 1988 року — старший викладач, а з 2003 — доцент цієї кафедри.

У Київському державному театрі ляльок, приватному ляльковому театрі «Ілай» та Новому експериментальному театрі Пилипенка у 1983—1986 роках зіграв близько 20 ролей. З 1985 до 1997 року працював на державному радіо України в молодіжній редакції «Молода гвардія» (надалі «Європа-центр») у якості автора та ведучого програм «Польова пошта», «Розрада» і «Зона тривоги нашої» та випускаючого режисера прямих ефірів Радіо «Промінь». У 2001 році – автор і ведучий програми «ОГО!» на Київській недержавній музично-інформаційній радіостанції «Радіо-Z». З 2003 по 2014 року на ТРК «Глас» – ведучий телевізійних програм «Компас», «Сторінки Євангелія», «Погода в православному світі», «Світ Православ'я». На базі Київської гімназії № 153 ім. О. С. Пушкіна та лицею «ЕКО» № 198 створив самодіяльні дитячі драматичні театри. Зіграв більше десяти ролей у кінофільмах «Наталка Полтавка», «Твоє мирне небо», «Троянди для маестро», серіалі «Мухтар» та інших. Приймав участь у театральних фестивалях, благодійних концертах, з читанням поезії був учасником програм на сценах провідних концертних залів України та передач на Українському радіо. Режисер та актор з озвучування та дублювання художніх, телевізійних, науково-популярних, документальних і мультиплікаційних фільмів на всіх студіях дубляжу. Станом творчої діяльності озвучив та здублював понад 20 тисяч художніх, телевізійних, документальних та мультиплікаційних фільмів українською та російською мовами.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ КУРСУ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Сценічна мова» є формування професійної компетентності майбутніх режисерів в сфері роботи над сценічним словом та мовленнєвої культури.

Предметом вивчення даної дисципліни є процес оволодіння авторським словом, його змістовністю, дієвістю, стильовою природою. За допомогою різних творчо-технічних завдань і вправ набуваються фахові мовно-голосові навички, що в своїй цілісній змістовності сприяють утворенню словесної дії: поєднання зовнішньої техніки з внутрішньою психотехнікою. Такий комплексний підхід відповідає нормам, вимогам і особливостям підготовки здобувачів спеціальності 026 Сценічне мистецтво ОПР Режисура.

Основними завданнями дисципліни є формування у здобувачів:

- оволодіння сценічною мовою як одним із основних професійних засобів виразності театрального мистецтва;
- усвідомлення ролі сценічної мови в системі виховання майбутніх фахівців театрального мистецтва;
- оволодіння основами теорії мистецтва сценічної мови і мистецтва художнього слова;
- оволодіння технікою сценічної мови як складовою сценічної майстерності;
- опанування закономірності усного сценічного мовлення: дихання, дикцію, голос, логіку та інтонацію;
- практичного засвоєння зовнішньої та внутрішньої техніки словесної дії;
- набуття навичок мовного мистецтва.

ОПИС КУРСУ

Денна форма навчання		Заочна форма навчання	
Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 6,0	Рік підготовки – 1	Кількість кредитів ECTS – 6,0	Рік підготовки – 1
Модулів – 2	Семестр – (1–2)	Модулів – 2	Семестр – (1–2)
Змістових модулів – 6	Лекції – (0)	Змістових модулів – 6	Лекції – (0)
Загальна кількість годин – 180	Практичні – (60)	Загальна кількість годин – 180	Практичні – (12)
	Індивідуальні – (0)		Індивідуальні – (0)
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Самостійна робота – (120)	Семестрових годин для заочної форми навчання: аудиторних – 6	Самостійна робота – (168)

самостійної роботи студента – 4	Форма контролю – 1-й семестр – залік, 2-й семестр – диф.залік	Форма контролю – 1-й семестр – залік, 2-й семестр – диф.залік
ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТОСТЕЙ ВИПУСКНИКА		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у сфері сценічного мистецтва із застосуванням теорій та методів мистецтвознавства, театральної педагогіки, психології творчості, культурології.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	
Фахові компетентності спеціальності	СК02. Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх сценічних образах. СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності. СК14. Здатність аналізувати твори літератури і мистецтва на основі критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять сценічного мистецтва.	
ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ		
<p>ПР03. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово. ПР07. Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір. ПР08. Обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу (демонстрації), самостійно обирати критерії для його оцінки. ПР10. Обирати оптимальні художньо-виражальні та технічні засоби відтворення креативного задуму при реалізації сценічного твору (проєкту).</p> <p>По завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні:</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ еволюцію мистецтва сценічної мови; ➤ теоретичну та практичну основи сценічної мови та мистецтва художнього слова; ➤ правила української літературної вимови; ➤ аспекти риторики в акторському мовленні; ➤ основні першоджерела та допоміжну літературу з дисципліни; ➤ творчі доробки вітчизняних та зарубіжних майстрів слова. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ пояснювати та застосовувати поняття і терміни; ➤ бездоганно володіти правилами літературної вимови в сценічній мові; ➤ природно, емоційно стримано, зрозуміло й легко спілкуватися зі слухацькою аудиторією; ➤ володіти розмовним стилем; ➤ працювати з художнім текстом; ➤ виховувати чіткість і виразність вимови та правильну артикуляцію кожного звуку; ➤ виправляти мовні вади. <p>володіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ здатністю спілкування з глядацькою аудиторією в умовах сценічного представлення (дійства) на відкритому/закритому творчому просторі; ➤ мистецтвом вимови як національним культурним надбанням; ➤ майстерністю проведення мовно-голосових тренінгів; ➤ культурною мислення і говоріння. 		
ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ		
<p>Загальні методи навчання з навчальної дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> • словесні (розповідь, пояснення, дискусія, описова розповідь); • наочні (ілюстрація, демонстрація); • практичні (репрезентативний показ навчального матеріалу, практичні роботи); • робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, створення карток наголосів тощо); • відео-метод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами 		

навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);								
• самостійна робота (опрацювання теоретико-практичних завдань).								
ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ								
Назви змістових модулів і тем	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
	Кількість годин							
	Всього	Практичні	Лекції	СРС	Всього	Практичні	Лекції	СРС
МОДУЛЬ 1								
Змістовий модуль 1. Професійне дихання й анатомічно-фізіологічні засади індивідуумів								
<i>Тема 1.</i> Введення в дисципліну. Предмет «Сценічна мова». Індивідуальні недоліки в мові (погіршеності вимови)	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Тема 2.</i> Анатомія та фізіологія органів мовно-голосового апарату	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Тема 3.</i> Дихання. Діагностика індивідуальних дихальних порушень	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Тема 4.</i> Змішано-діафрагмальний тип дихання, його користь та переваги в процесі фонації	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Тема 5.</i> Розвиток носового дихання. Поняття «дихання в житті» та «дихання на сцені»	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Поточний контроль</i>								
Разом за змістовим модулем 1	30	10		20	30	2		28
Змістовий модуль 2. Артикуляційно-фонетичні принципи								
<i>Тема 6.</i> Дикція. Діагностика індивідуальних огріхів у вимові	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Тема 7.</i> Артикуляція. Формування органічно-рухомого мовного апарату	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Тема 8.</i> Голосні та приголосні звуки, їхня класифікація та фонетико-артикуляційна вимова	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Тема 9.</i> Голосоведення та голосоутворення. Виховання первинних навичок фонації	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Тема 10.</i> Принципи роботи над розвитком розмовного голосу. Гекзаметр	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Поточний контроль</i>								
Разом за змістовим модулем 2	30	10		20	30	2		28
Змістовий модуль 3. Вимова як фактор розуміння промовця								
<i>Тема 11.</i> Введення в орфоепію. Словесний наголос	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Тема 12.</i> Вимова деяких груп приголосних. Їхніх вплив на формування мелодики української мови	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Тема 13.</i> Дикція – Словесна дія. Вимова подовжених звуків	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Тема 14.</i> Мовно-голосовий тренінг як підготовка до словесного висловлювання	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Тема 15.</i> Комплексна система вправ для тренування розвитку голосу та мови	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Поточний контроль</i>								
Разом за змістовим модулем 3	30	10		20	30	2		28
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ І	90	30		60	90	6		84
МОДУЛЬ 2								
Змістовий модуль 1. Робота над художнім текстом.								
Закони і правила логічного словесного висловлювання								
<i>Тема 1.</i> Підбір навчального репертуару – художня проза	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Тема 2.</i> Закони та правила логіки сценічного мовлення	6	2		4	6	0,4		5,6
<i>Тема 3.</i> Інтонація мовлення. Інтонавання розділових знаків	6	2		4	6	0,4		5,6

Тема 4. Послідовність роботи з художнім текстом. Словесна дія. Спілкування	6	2		4	6	0,4		5,6
Тема 5. Пряма мова в художній розповіді. Перспектива словесної думки	6	2		4	6	0,4		5,6
Поточний контроль								
Разом за змістовим модулем 1	30	10		20	30	2		28
Змістовий модуль 2. Змістовність і виразність мови								
Тема 6. Індивідуальне та ансамблеве звучання. Робота з голосовими регістрами	6	2		4	6	0,4		5,6
Тема 7. Дикція. Опрацювання фонем українського консонантизму: дзвінки, глухі, йотовані звуки	6	2		4	6	0,4		5,6
Тема 8. Дикція. Опрацювання фонем українського консонантизму: свистячі, шиплячі звук та афrikати	6	2		4	6	0,4		5,6
Тема 9. Тренінг дихально-голосової опори	6	2		4	6	0,4		5,6
Тема 10. Робота над обраним художнім твором	6	2		4	6	0,4		5,6
Поточний контроль								
Разом за змістовим модулем 2	30	10		20	30	2		28
Змістовий модуль 3. Удосконалення фахових навичок зі сценічної мови								
Тема 11. Поняття «Чистомовка», «Швидкомовка». Особливості та відмінності вимови	6	2		4	6	0,4		5,6
Тема 12. Поняття темпу та ритму в мовленні. Робота з темпоритмом	6	2		4	6	0,4		5,6
Тема 13. Індивідуальна розповідь художньої прози. Підтекст, надзавдання, наскрізна дія	6	2		4	6	0,4		5,6
Тема 14. Удосконалення й розвинення техніки мови	6	2		4	6	0,4		5,6
Тема 15. Мистецтво виконання художнього прозаїчного твору	6	2		4	6	0,4		5,6
Поточний контроль								
Разом за змістовим модулем 3	30	10		20	30	2		28
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ II	90	30		60	90	6		84
РАЗОМ	180	60		120	180	12		168

ОЦІНЮВАННЯ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D		
60–63	E	задовільно	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Система накопичення балів

Вид контролю	Кількість, відповідно до робочої програми	Максимальна кількість балів
Поточний	6	max 100
Самостійна робота	2	max 100
Максимальна кількість балів, яку можна набрати за семестр на 1 МК		ПК (300) + СР (100) = 400 : 4 = 100
Диф.залік	1	max 100

Формула до диф.заліку	$400:4*0,5 = 50$ – результат оцінки до диф.заліку $100*0,5 = 50$ – результат диф.заліку $50 + 50 = 100$ – підсумкова оцінка за е диф.залік
Формула до заліку	$400:4 = 100$ – результат заліку

Критерії оцінювання до поточного, модульного контролю, диференційованого заліку

Рівні навчальних досягнень	Загальні критерії оцінювання
Відмінно 90-100 (A)	Здобувач освіти вільно володіє темою, логічно і усвідомлено відтворює навчальний матеріал, розкриває закономірності, оцінює явища, процеси, встановлює та обґрунтовує причинно-наслідкові зв'язки, аргументовано і переконливо доводить свою точку зору, робить логічно побудовані висновки, відповідно до теми. Демонструє відмінні знання спеціальної термінології та застосовує їх у практичній діяльності.
Добре 80 – 89 (B) Добре 74 – 79 (C)	Здобувач володіє темою, самостійно відтворює, матеріал та відповідає на питання, вміє розкрити суть понять та процесів, вміє аналізувати, порівнювати та робити висновки. Демонструє добрі знання зі спеціальної термінології.
Задовільно 66 – 73 (D) 60-65 (E)	Здобувач демонструє задовільне знання вивченого матеріалу не повністю його відтворює, з окремими помилками; непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань. Періодично порушує дисципліни та порядок. Демонструє слабкі знання зі спеціальної термінології.
Незадовільно 35-59 (FX) 1-34 (F)	Здобувач демонструє фрагментарні, поверхневі знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускаються суттєвих помилок. Не дотримується дисципліни та порядку.

Критерії оцінювання до самостійної роботи

90-100 (A)	Здобувач освіти у повному обсязі виконав завдання самостійної роботи. Рівень демонстрації чи презентації виконаного завдання на високому рівні. Виконане завдання відповідає вимогам, має чітку та цілісну структуру. Виконання завдань для самостійної роботи подавались вчасно без затримок.
80-89 (B)	Завдання, що винесене на самостійне опрацювання виконане у повному обсязі, подавалось вчасно, проте має незначні помилки, які були усунені в найкоротші терміни та не впливають на загальний результат виконаної роботи.
74-79 (C)	Завдання самостійної роботи виконане на середньому рівні. Самостійна робота здобувача освіти виконувалась не завжди вчасно. Виконані завдання самостійної роботи мають помилки та виконані не повністю.
66-73 (D)	Виконані завдання самостійної роботи виконані не в повному обсязі. Об'єм виконаного завдання менше 50% від загального, з порушенням термінів їх подачі та середнім рівнем їх практично відтворення.
60-65 (E)	Завдання для самостійної роботи виконанні частково. Об'єм виконаного завдання менше 40% від загального. Здобувач освіти відтворює та демонструє виконання завдання на низькому рівні.
35-59 (FX)	Здобувач освіти виконав завдання представлені для самостійного опрацювання не вчасно. Об'єм виконаного завдання менше 30% від загального. Виконання завдань винесених на самостійне опрацювання на примітивному рівні.
1-34 (F)	Здобувач освіти знає теми та завдання винесені на самостійне опрацювання, проте виконання цих завдань має примітивний рівень його презентації чи практичного відтворення.

ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Важнова Л. А. Сценічна мова. Дикція та орфоепія: навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закл. / Харк. держ. ун-т. ім. І. П. Котляревського. Х. : Колегіум, 2010. 204 с.
2. Гладишева А. О. Сценічна мова (дикційна та орфоепічна нормативність): навч. посіб. Київ, 2007. 264 с.
3. Грицан Н. В. техніка сценічного мовлення: навч.-методичний посібник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Івано-Франківськ, 2022. 286 с.
4. Довгань Л. М. Культура сценічного мовлення: навч.-літ. посібник. – Одеса: Аудиторія, 2006. 72 с.
5. Євдокимова В. Д. Тренінги у системі виховання техніки мовлення: навч. посіб. практ. для студ. вищ. навч. закл. культури і мистецтв. Луганськ : Прамдрук. 2011. 160 с.
6. Заворотній О. Мистецтво живого слова. – Рівне: Освіта, 2003. 316 с.
7. Кобзар Т. В. Сценічна мова: техніка мовлення: навчальний посібник. -Черкаси: Вид. Ю. Чабаненка, 2013. 402 с.
8. Наконечна О. В. Основи сценічного мовлення: навч. посіб. Одеса: Астропринт, 2010. 130 с.
9. Орфоепічний словник / уклад. М. І. Погрібний. Київ: Рад. шк., 1984. 629 с.
10. Подворнюк О. О. Збірник тренувальних вправ. Техніка мовлення посібник для студента. Володимир-Волинський, 2013. 39 с.
11. Черкашин Р. О. Художнє слово на сцені: навч. посіб. Київ : Вища школа, 1998. 326 с.

Допоміжна

1. Баженов М. М. Виразне слово: Теорія, техніка і методика виразного читання : посіб. Київ : Рад. школа, 1940. 164 с.
2. Вінницький В. М. Наголос в сценічній українській мові. Київ: Наукова думка, 1984. 105 с.
3. Головацук С. І. Складні випадки наголошення. – К.: Либідь. 1995
4. Дубчак О. Чути українською. У світі звуки [у] і букв / Ольга Дубчак. - Київ : Віхола, 2021. – 192 с.
5. Ігнатюк М. М., Сулятицький М. І. Свічадо зореслова: посібник-хрестоматія зі сценічної мови для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. – 2011. – 532 с.
6. Карасьов М. М. Мистецтво художнього читання. Київ : Мистецтво, 1965. 146 с.
7. Підлісна Л. А. Хрестоматія зі сценічної мови. Навч. Посібник. – К.: КДУ театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого, 2004. – 176 с.
8. Ревуцький Д. Живе слово. – Львів, 2001.
9. Сокирко Л. Г. Слово актора. Поради з орфоєпії українського мовлення. – К.: Мистецтво, 1971. 6 с.
10. Черкашин Р. О. Художнє читання : навч. посібник. Київ : Вища школа, 1989. 326 с.

Інтернет-ресурси

1. Використання інноваційних методико-методологічних методів у викладацькій діяльності через онлайн-показ іспиту зі сценічної мови в програмі ZOOM на платформі YouTube каналу «Майстерня Ю.П. Висоцького» (1-А АМТіК) на базі кафедри сценічної мови Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого (Київ, 01 червня 2020 р.). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=KfJ20yFDdKw&t=4374s>

ПОЛІТИКА КУРСУ

Відвідування є важливим компонентом курсу з огляду на складність дисципліни. В умовах дистанційного навчання форма проведення спілкування - онлайн.

Повторне виконання завдання є можливим у разі наявності серйозних причин для невиконання завдання в перший раз (хвороба, підтверджена документально, відсутність технічних можливостей бути он-лайн або виконувати завдання, відсутність необхідного матеріалу).

Виправлення низької оцінки можливе в разі виконання здобувачем додаткового завдання в межах теми, даного викладачем. Всі завдання мають бути виконані. В разі очного навчального процесу – всі практичні мають бути оцінені, в разі дистанційного навчання – всі завдання мають бути здані шляхом завантаження робіт у Google Classroom.

Академічна доброчесність та плагіат. Плагіат (запозичення авторського доробку третіх осіб без посилання на першоджерела) є неприпустимим, якщо йдеться про письмове завдання). Здобувач зобов'язаний опрацювати джерела за темами, що дасть йому змогу робити власні висновки за всіма темами та розвине критичне мислення.